

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים אזרחיים

ע"א 67805-04-25

לפני: כבוד הרשמת מורן יהב

המערערים:

1. מירב פלד
2. דוד פלד

נגד

המשיבים:

1. אניעם מושב להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ
2. רשות מקרקעי ישראל
3. שגיא אלבז
4. רוני אלבז
5. נתנאל ארביב
6. טל מנצור
7. משי ביטון
8. דור ביטון
9. מתן כהן צדק
10. קרינה מיכאלי
11. חן מונטג
12. טלי בלומהוף
13. נעמה בר זאב
14. ידידיה בר זאב
15. הדר ארצי
16. ענבר ארצי
17. מיה גרוסמן
18. אהרון בר
19. עידן נחמיאס
20. שלי נחמיאס
21. איתמר חליף
22. גל חליף
23. אביה בן יהודה
24. זיו בן יהודה
25. מיכל דוידוב
26. רז דוידוב
27. מתן סנדרוביץ
28. אהוד כהן
29. מלי כהן
30. תומר חרש
31. סער גל
32. קרן סער
33. עודד שחר
34. מיכל מיכאלי
35. נריה גרינשטיין
36. גיא גרינשטיין

- 37. אבידן וזריצה
- 38. הדס וריצה
- 39. אסף חי
- 40. אלדד לוין
- 41. אודליה אלון

בקשה לפטור מהמצאה מיום 5.5.2025; בקשת המשיבה 1 לדחיית הודעת הערעור על הסף מיום 11.5.2025; תגובת המשיבה 1 לבקשת המערערים לפטור מהמצאה מיום 12.5.2025; תשובת המערערים לבקשה לדחייה על הסף מיום 25.5.2025; תשובת המערערים מיום 22.6.2025; תשובת המערער מיום 5.8.2025; תשובת משיבה 1 מיום 26.8.2025

החלטה

1. לפניי בקשת המשיבה 1 (המבקשת בבקשה דנן) לסילוק הערעור על הסף בשל איחור בהגשתו וכן בקשת המערערים לפטור אותם מהמצאת כתב הערעור למשיבים 44-6 ולחלופין להורות על תחליף המצאה. עניינו של ההליך בבית המשפט קמא הוא תביעה שהגישו המערערים, שהינם בני זוג, המכוונת בעיקרה כנגד המשיבה 1, האגודה החקלאית "אניעם מושב עובדים להתיישבות חקלאית שיתופית בע"מ" וכן כנגד המשיבות 2-5, בעקבות דחיית בקשתם להקצאת חלקה חקלאית בהרחבה של המושב אניעם שברמת הגולן (להלן: התביעה).

2. העובדות הצריכות לעניין: ביום 13.2.2025 ניתן פסק הדין של בית המשפט המחוזי בנצרת (כב' השופט הבכיר י' אברהם) בת"א 42305-05-24 (להלן: פסק הדין). פסק הדין קיבל את בקשת המשיבה 1 לסילוק תביעת המערערים על הסף (להלן: הבקשה לסילוק על הסף), זאת לאחר שעל אף הארכת מועד שניתנה, המערערים לא השיבו לבקשה לסילוק התביעה על הסף. עוד נקבע כי הבקשה מתקבלת משום שהמערערים, כמי שזכו במגרש בהרחבה בפטור ממכרז אינם זכאים להקצאה נוספת ולכן אין להם זכות עמידה בתביעה. כן נקבע שהמערערים ישלמו למשיבה 1 הוצאות בסך כולל של 3,000 ש"ח. בהחלטה מיום 15.2.2025, נדחתה בקשת המערערים לביטול פסק הדין (להלן: ההחלטה). בהחלטה צוין כי "צו 8" לא יוכל עוד לשמש לתובע תירוצ למחדליו. התובע הופיע בפניי בייצוג אחרים בתיקים אחרים והמצב בצפון כבר אינו זה שהיה לפני מספר חודשים." כמו כן, בהחלטה צוין כי המערער קיבל ארכות רבות במסגרת ההליך ונקבע

כי מכל מקום, המערער לא הראה לכאורה עילת תביעה בעלת סיכוי כאמור בפסק הדין. לבסוף, נקבע כי "הבקשה נדחית ללא צורך בקבלת תשובה. ככל שעומד התובע על צדקת תביעתו, יתכבד ויגיש תביעה חדשה וימתין בתורו לשמיעתה ללא הטרחת בית המשפט בבקשות רבות וחוזרות שאין להן כל הצדקה ורק גורמות לבזבוז זמן שיפוטי יקר ערך".

3. ביום 24.4.2025 הגישו המערערים את הודעת הערעור המופנית הן כלפי פסק הדין, הן כלפי ההחלטה (הודעת הערעור הוגשה בהגשה חוזרת ביום 29.4.2025). ביום 11.5.2025 הגישה המשיבה 1 את הבקשה דנן, לסילוק הערעור שבכותרת על הסף מחמת איחור בהגשתו (להלן: הבקשה לסילוק הערעור על הסף).

4. למען שלמות התמונה יוער כי בפסקי דין חלקיים מהימים 16.9.2024 ו- 8.10.2024, בהסכמת הצדדים, בית המשפט קמא הורה על מחיקת הנתבעות 3-5 מכתב התביעה.

5. המשיבה 1 טענה כי פסק הדין נושא הערעור שניתן ביום 13.2.2025, נצפה על ידי המערערים עוד באותו יום, וכי באותו מועד המערערים אף הגישו בקשה לביטול. לכן, על פי הנטען, המועד האחרון להגשת הערעור חלף ביום 22.4.2025. עוד נטען, כי סיכויי הערעור קלושים. המערערים התנגדו לבקשה. בתמצית, המערערים טענו כי הבקשה לסילוק הערעור על הסף חסרת בסיס ומהווה ניסיון לחסום את זכות הגישה שלהם לערכאות תוך שימוש בטענות פרוצדורליות. לטענתם, מניין הימים להגשת הערעור חל מיום מתן ההחלטה לדחיית הבקשה לביטול פסק הדין, קרי מיום 15.2.2025, ולכן הערעור הוגש במועד. כן נטען, כי אף אם הערעור הוגש באיחור, הרי שמדובר באיחור זניח בשים לב לנסיבות העניין וכי למשיבה 1 לא נגרם כל נזק. המערער טען כי נמצא בשירות מילואים מתמשך וכי הפסיקה הכירה זה מכבר בשירות מילואים כ"טעם מיוחד" להארכת מועד.

6. בהחלטתי מיום 24.7.2025 הוריתי למערער להגיש פירוט אודות הימים בהם ביצע בפועל שירות מילואים, בצירוף אסמכתאות מתאימות, וזאת עד ליום 4.8.2025. ביום 5.8.2025 הגיש המערער בקשה להארכת מועד להגשת פירוט כאמור, בצירוף אסמכתאות, תוך שנטען כי בשל "קושי טכני של הדפסת האישורים" לא יכול היה לשלוח את המסמך במועד.

7. בהתאם להחלטתי מיום 20.8.2025, הגישה המשיבה 1 תגובה לתשובת המערערים, בה חזרה על האמור בבקשתה לסילוק הערעור על הסף. נטען כי המערערים

עשו דין לעצמם משלא הגישו בקשה להארכת מועד להגשת הערעור, ולכן כל עוד לא הוגשה בקשה כאמור, הרי שהמועד האחרון להגשת הערעור חלף. לטענת המשיבה 1 על פי הפסיקה יש לדחות בקשה להארכת מועד להגשת ערעור שהוגשה "בדקה ה-90", ומקל וחומר במקרה דנן כאשר כלל לא הוגשה בקשה, או למצער הוגשה בדיעבד. כמו כן, המשיבה 1 התנגדה לבקשה להארכת מועד להגשת פירוט ימי המילואים בטענה כי "קושי טכני" אינו מהווה טעם מיוחד להארכת מועד; כי טענה זו נטענה ללא אסמכתא וכי לא הוצג כל "טעם מיוחד" אחר. עוד טענה המשיבה 1 כי מהאישורים שצרפו עולה שהמערער לכאורה שירת במילואים בין התאריכים 22.8.2025 ועד 31.7.2025 אך המערער לא הבהיר כיצד עלה בידו להגיש את הודעת הערעור בעת היותו במילואים. נטען כי במהלך תקופת המילואים לכאורה, המערער הגיש לבית המשפט בקשות רבות ולפיכך לא נראה כי התקופה בה היה במילואים היא שמנעה ממנו להגיש את הערעור במועדו. לבסוף נטען כי בבית המשפט קמא נפסקו הוצאות לטובת המשיבה 1 ונתבקשה פסיקת הוצאות גם בהליך דנן.

8. באשר לבקשה לקבלת ארכה להגשת פירוט אודות ימי המילואים שביצע המערער – מבלי שנעלמו מעיני טענות המשיבה 1, בשים לב לכך שמדובר באיחור של יום אחד בלבד, מצאתי לקבל את המסמכים כפי שהוגשו בפועל.

9. באשר לבקשה לסילוק הודעה הערעור על הסף – עיון בהודעת הערעור שהוגשה בהגשה חוזרת ביום 29.4.2025, מעלה כי הודעת הערעור המקורית הוגשה ביום 24.4.2025. המשיבה 1 בבקשתה לא חלקה על המועד שבו הוגשה הודעת הערעור, אך טענה כי זה הוגש באיחור. כאמור, בענייננו הודעת הערעור מופנית הן כלפי פסק הדין, והן כלפי ההחלטה שבמסגרתה נדחתה הבקשה לביטול פסק הדין. ככל שהדברים אמורים ביחס לרכיב בהודעת הערעור המופנה כלפי פסק הדין, אינני סבורה כי הערעור הוגש באיחור, ואסביר.

10. כפי שתואר, פסק הדין של הערכאה קמא ניתן לאחר שהמערערים לא הגישו תשובה לבקשה לסילוק התביעה על הסף, משכך דומה כי מדובר בהחלטה שניתנה בהיעדר צד אחד ואשר חתמה את הדיון בתובענה מטעמים דיוניים ומבלי שטענות הצדדים לגוף הסכסוך הוכרעו לגופן (ראו: ע"א 9945-05-25 עבדאללה דגים נ' מנהל מיסוי מקרקעין - נצרת (22.7.2025) (להלן: עניין עבדאללה)). בהתאם לתקנה 137(ג) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018 (להלן: תקנות סדר הדין), "המועד להגשת ערעור על החלטה שניתנה במעמד צד אחד שהוגשה לגביה בקשת ביטול

לפי תקנה 131, יימנה מיום ההמצאה של ההחלטה בבקשת הביטול". משמעות ההוראה היא כי יש למנות את המועד להגשת ערעור על פסק דין שניתן במעמד צד אחד, מהיום בו הומצאה ההחלטה בבקשה לביטול פסק הדין (עניין עבדאללה, בפס' 5). בענייננו, פסק הדין ניתן ביום 13.2.2025 ולכאורה המועד להגשת ערעור עליו חלף לאחר 60 ימים, ביום 22.4.2025. אלא שעוד באותו יום הגיש המערער בקשה לביטול פסק הדין, שההחלטה בה ניתנה ביום 15.2.2025. בנסיבות אלה המערער רשאי היה לכאורה להגיש את הודעת הערעור על פסק הדין בחלוף 60 ימים ממועד מתן החלטת הביטול, ובענייננו עד ליום 24.4.2025 – המועד בו הוגש הערעור בפועל. לפיכך, אין בידי לקבל את הבקשה לסילוק הערעור על הפסק הדין על הסף מחמת האיחור בהגשתו והיא נדחית בזאת.

11. לצד האמור, הערעור על ההחלטה הדוחה את הבקשה לביטול פסק הדין, הוגש כערעור בזכות, אף שהחלטה זו מסווגת כ-"החלטה אחרת" אשר עליה לא מוקנית זכות ערעור וניתן להגיש עליה בקשת רשות ערעור בלבד (ראו עניין עבדאללה, בפס' 9 וההפניות שם). בנסיבות אלה אף שהערעור על פסק הדין הוגש במועד, הרי שנפל פגם בהודעת הערעור משום שזו מופנית גם כלפי ההחלטה שניתנה בבקשה לביטול פסק הדין, עליה לא מוקנית זכות ערעור (ע"א 7045/23 ש.ד.א.נ. השקעות בע"מ נ' קרדיט 24 בע"מ, בפס' 8 (24.10.2023)).

12. באשר לבקשת המערערים לפטור אותם מהמצאת הודעת הערעור למשיבים 44-6 – בתמצית, המערערים טוענים כי המשיבות 1-2 הן המשיבות שהיו פעילות בהליך שהתנהל בבית המשפט קמא; כי המשיבה 1 מייצגת את האינטרסים של כלל חבריה, ובכללם המשיבים 44-6; וכי קיימים קשיים אובייקטיביים בהמצאה למשיבים 44-6. בהקשר זה, נטען, בין היתר כי המשיבים קיבלו הוראה ממזכיר האגודה להקשות ככל הניתן על המצאתי כתבי הטענות לידיהם. לחלופין נתבקש לאשר תחליף המצאה כך שהמערערים ישלחו הודעה מרוכזת בדבר הגשת הערעור למשיבים 44-6 באמצעות דואר אלקטרוני ומסרון לפי רשימת כתובות הדוא"ל ומספרי הטלפון המצויים בידם. כן נתבקש לקבוע כי המצאת כתבי בית דין למשיבה 1 תהווה המצאה כדין לכל חברי האגודה. המשיבה 1 התנגדה לבקשה. לטענתה היא אישיות משפטית נפרדת מיתר המשיבים ואינה מייצגת אותם. כן נטען כי חלק מהמשיבים 44-6 הגישו גם הם כתבי טענות ואף התייצבו לדיונים בהליך קמא וכי חלקם עלולים להיפגע מכל החלטה שתינתן בהליך. עוד נטען, כי על פי תקנות סדר הדין, המצאה בדואר אלקטרוני לא תחול על מסמך ראשון המוגש בתיק המתנהל בבית משפט זה.

13. תקנה 136(א) לתקנות סדר הדין קובעת כי "כל מי שהיה בעל דין בתובענה לפני הערכאה הקודמת ואינו מערער יהיה משיב בערעור". תקנה 136(ב) לתקנות קובעת כי: "בית המשפט רשאי להורות שלא יומצא ערעור למי מהמשיבים שאינו נוגע בדבר; אם הבקשה מטעם המערער, תומצא הודעה לאותם המשיבים, זולת אם ההמצאה תגרום להכבדה ניכרת על המערער". בפסיקה נקבע כי השימוש בסמכות האמורה ייעשה בהתקיים שני תנאים מצטברים: (1) כאשר בית המשפט שוכנע כי מדובר במשיב שאין לו עניין ישיר בהליך הערעורי שהוגש, ושאינן אפשרות כי זכויותיו תוגבלנה או תפגענה בגין אותו הליך; (2) כאשר ביצוע ההמצאה לאותו משיב כרוך במורכבות מיוחדת העלולה להוביל לסרבול ולהתמשכות ההליך. עוד צוין כי בית המשפט יעשה שימוש בסמכותו להורות על מתן פטור מהמצאת כתב ערעור במשורה, וכי ככלל ראוי לפעול בהתאם לכלל שלפיו על יוזם הליך ערעורי לדאוג להמציאו כדין לכלל המשיבים (ראו ע"מ 6550/23 אדיר הבירה בע"מ נ' עיריית ירושלים (7.9.2023) וההפניות שם).

14. יישום כללים אלה על ענייננו מוביל למסקנה כי דין הבקשה להידחות. באשר לתנאי הראשון, כפי שעולה מתשובת המשיבה 1 היא אינה מייצגת את המשיבים 6-44 וכאמור בתשובתה וכפי שאף עולה מעיון בתיק שהתנהל בבית המשפט קמא חלק מהמשיבים 6-44 הגישו כתבי טענות עצמאיים בהליך קמא. עוד עולה כי בבקשת המערערים מיום 6.6.2024 בבית המשפט קמא נטען כי "מכיוון שתוצאות ההליכים עשויים לפגוע במי שקיבלו את המלצת האגודה, מתבקש בית המשפט הנכבד להורות על הוספת מומלצי האגודה לרשימת הנתבעים וזאת על מנת ליתן בידם את האפשרות להתגונן ככל שיבחרו לעשות כן שלא תחת או באמצעות האגודה החקלאית". לאור האמור אני סבורה כי לא ניתן לקבוע שאין למשיבים אלה עניין ישיר בהליך. בנוסף, ספק בעיני אם מתקיים התנאי השני – מורכבות מיוחדת בביצוע ההמצאה. עיון בתיק בית המשפט קמא מעלה כי לבקשת המערערים "להמצאת כתבי בית דין לנתבעים 6-44 על ידי מזכירות בית המשפט" צורף תצהיר מטעם המבקש בו הוצהר כי "ביום 18.6.2024 הועברו כתובות מעודכנות של הנתבעים 6-44 מה שמאפשר שליחת כתבי הטענות על ידי שליח". לפיכך, בהחלטה מיום 24.6.2025 בית המשפט קמא דחה את בקשת המערערים לביצוע המצאה על ידי המזכירות ונקבע כי "נוכח התצהיר שתצורף, לכאורה בוצעו מסירות לאותם משיבים". בנסיבות אלה, לא הוכח כי ההמצאה למשיבים 6-44 כרוכה במורכבות מיוחדת העלולה להוביל לסרבול ולהתמשכות ההליך. על רקע האמור, דין הבקשה לפטור מהמצאה להידחות.

15. אשר לבקשה שעניינה ביצוע מסירות בהליך למשיבים 44-6 בדרך של המצאה אלקטרונית והודעת מסרון עם פרטי ההליך או בדרך של המצאה למשיבה 1 – תקנה 162(1) לתקנות סדר הדין קובעת כי המצאה באמצעי אלקטרוני לא תחול על המסמך הראשון המוגש בתיק או על כתב תביעה, אלא אם כן ניתנה הסכמה אחרת בכתב של הנמען. כלל זה נועד להבטיח את יידוע הנמען על ההליך ואת רכישת סמכות השיפוט של בית המשפט. בשונה מכך, תקנה 162(4) לתקנות המתייחסת להליכים המתנהלים בבית המשפט העליון, אינה כוללת סייג המאפשר המצאה אלקטרונית גם אם ניתנה הסכמה בכתב של הנמען. המשמעות היא כי את המסמך הראשון בהליך המתנהל בבית משפט זה לא ניתן להמציא בדואר אלקטרוני (ראו ע"א 67164-07-25 הרוש נ' וכטל, פס' 2 (20.8.2025)). בהתאם לכך, הבקשה להמצאת הודעת הערעור בהמצאה אלקטרונית ומסרון למשיבים אלו נדחתה, אפוא. באשר לבקשה לקביעה כי המצאה למשיבה 1 תהווה המצאה כדין לכל חברי האגודה – כפי שנטען בתשובת המשיבה 1 היא אישיות משפטית נפרדת ואינה מייצגת את המשיבים 44-6, בנסיבות האלה ולאור האמור – אף דינה של בקשה זו להידחות.

16. תוצאת הדברים היא כי המערערים נדרשים להגיש עד ליום 21.9.2025 הודעת ערעור מתוקנת, המופנית כלפי פסק הדין בלבד. ככל שלא תוגש הודעת ערעור מתוקנת עד למועד האמור, עשוי הערעור להימחק. כמו כן, על המערערים להמציא את הערעור ואת יתר כתבי הטענות מטעמם למשיבים 44-6 בתוך 7 ימים ממועד מתן החלטתי זו.

אין באמור למנוע מן המשיבים שאין להם עניין בהליך או בתוצאותיו להגיש בקשה מתאימה.

17. בשולי הדברים, אך שלא בשולי חשיבותם, יוער כי בהחלטתי מיום 1.6.2025 הוריתי למערערים להגיש העתקים של תקנות ופסקי דין שאוזכרו בבקשתם מיום 5.5.2025. המערער בתשובתו מיום 22.6.2025 טען, בין היתר, כי "הטיעונים שהוצגו בבקשה היו שגויים ונגרמו כתוצאה מבקרה שגויה שנובעת בין השאר מהגשת הבקשות תוך כדי שירות מילואים ובתנאים מורכבים המערער מצר על כך". בית משפט זה קבע זה מכבר כי "על הפונים לבית משפט זה, מיוצגים ושאינם מיוצגים כאחד, מוטל הנטל לבחון כי התקדימים אליהם הם מפנים – שאינם עניין 'טכני', כי אם הרוח הפועמת בכתבי הטענות – אכן קיימים, ומבססים את טענותיהם." (ראו בר"מ 37942-05-25 ארליך נ' האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, פס' 4 (18.5.2025) וכן בג"ץ 38379-12-24

פלונית נ' בית הדין השרעי לערעורים (23.2.2025) בו בית משפט זה דן בהרחבה בדינה של עתירה שהסתמכה על פסקי דין שאינם קיימים)).

18. בנסיבות העניין לא ייעשה צו להוצאות.

ניתנה היום, ו' תשרי תשפ"ו (28 ספטמבר 2025).

מורן יהב, שופטת
רשמת